

**Horizontālais princips
«Vienlīdzība, iekļaušana,
nediskriminācija un
pamattiesību ievērošana»**

**4.3.6.6. Bērnu pieskatīšanas
pakalpojumi**

Labklājības ministrija

Finansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija regula (ES) 2021/1060

9. pants. Horizontālie principi 3.daļa

Dalībvalstis un Komisija veic atbilstošus pasākumus, lai programmu sagatavošanas, īstenošanas uzraudzības, ziņošanas un novērtēšanas laikā novērstu jebkādu diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, ticības vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ.

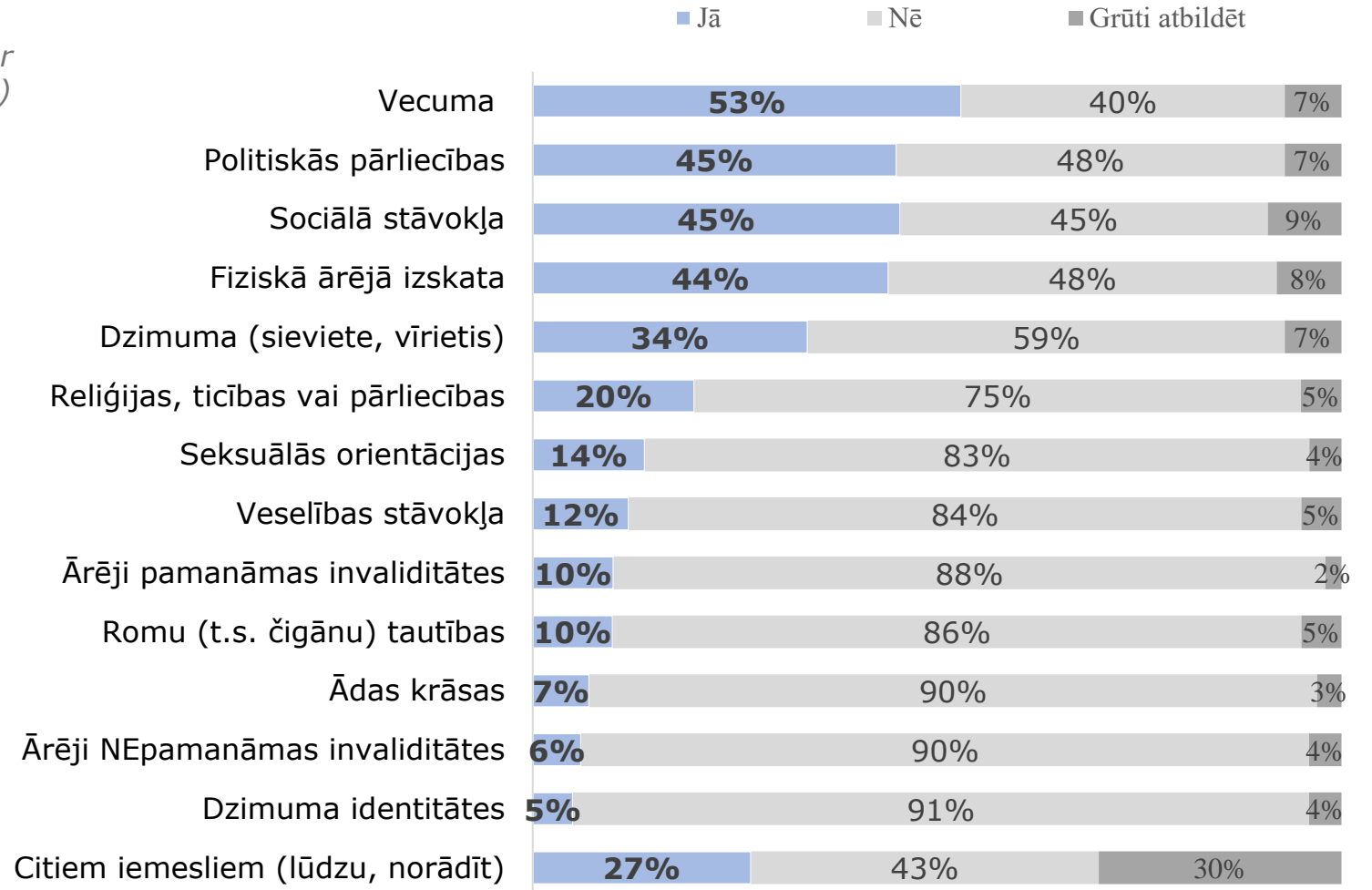
Visā programmu sagatavošanas un īstenošanas laikā jo **īpaši jāveicina dzimumu līdztiesība, dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana un dzimumperspektīvas integrēšana, kā arī jāveic darbības, lai novērstu jebkādu diskrimināciju.**

Saskarsme ar diskrimināciju Latvijā

Q4. Vai **Jūs esat saskāries** (-usies) ar diskrimināciju (tostarp esat ticis (-kusi) aizvainots)

no sabiedrības paši ir saskārušies ar diskrimināciju

40%

Bāze: Nacionāli reprezentatīva sabiedrības izlase (n=1056)

Dzimumu līdztiesība

Latvijā ir salīdzinoši augsts sieviešu un vīriešu nodarbinātības līmenis, vienlaikus ir izteikta darba tirgus segregācija

palielinoties bērnu skaitam ģimenē, sieviešu nodarbinātība samazinās

sievietēm un vīriešiem ar augstāko izglītību nodarbinātības līmenis ir augstāks nekā ar pamatizglītību vai vidējo izglītību

11,0 % sieviešu ir sastapušās ar kāda veida seksuālu uzmākšanos vai pazemošanu darbā, vīriešiem šāda pieredze novērota uz pusi retāk

sieviešu un vīriešu darba samaksas atšķirības veido 17,6%

reģistrētais bezdarba līmenis vīriešiem ir augstāks nekā sievietēm (īpaši ilgstošs bezdarbs)

aizspriedumi par vīriešu iesaisti rūpēs par bērniem gan no sabiedrības puses, gan darba devējiem

Vecums un novecošanās

Nodarbinātība – gados jaunu un vecāku iedzīvotāju iekļaujošs darba tirgus

Izglītība – izglītoti un kompetenti gados vecākie darbinieki atbilstoši mainīgajiem darba tirgus apstākļiem

Veselība un aktīvs dzīvesveids – veselīgi un fiziski aktīvi gados vecākie iedzīvotāji, kas pēc iespējas ilgāk turpina aktīvu un neatkarīgu dzīvi

Sociālā drošība – sociāli aizsargāti gados vecākie iedzīvotāji

Vecuma diskriminācija jeb "eidžisms" :

sabiedrībā esošie stereotipi un aizspriedumi

diskriminējoša attieksme, kas ir vērsta gan pret citiem, gan pret sevi pašu.

Etniskā piederība

Iedzīvotāju skaits pēc tautības*

	2022.gads
Pavisam	1 875 757
Latvieši	1 181 534
Baltkrievi	57 319
Romi (čigāni)	4 784
Ebreji	4 231
Igauņi	1 536
Krievi	454 350
Lietuvieši	21 046
Poļi	36 276
Ukraiņi	41 895
Citas tautības, ieskaitot neizvēlētu un nezināmu	72 786

*Iedzīvotāju skaits pēc tautības, 2022.gads

Seksuālā orientācija

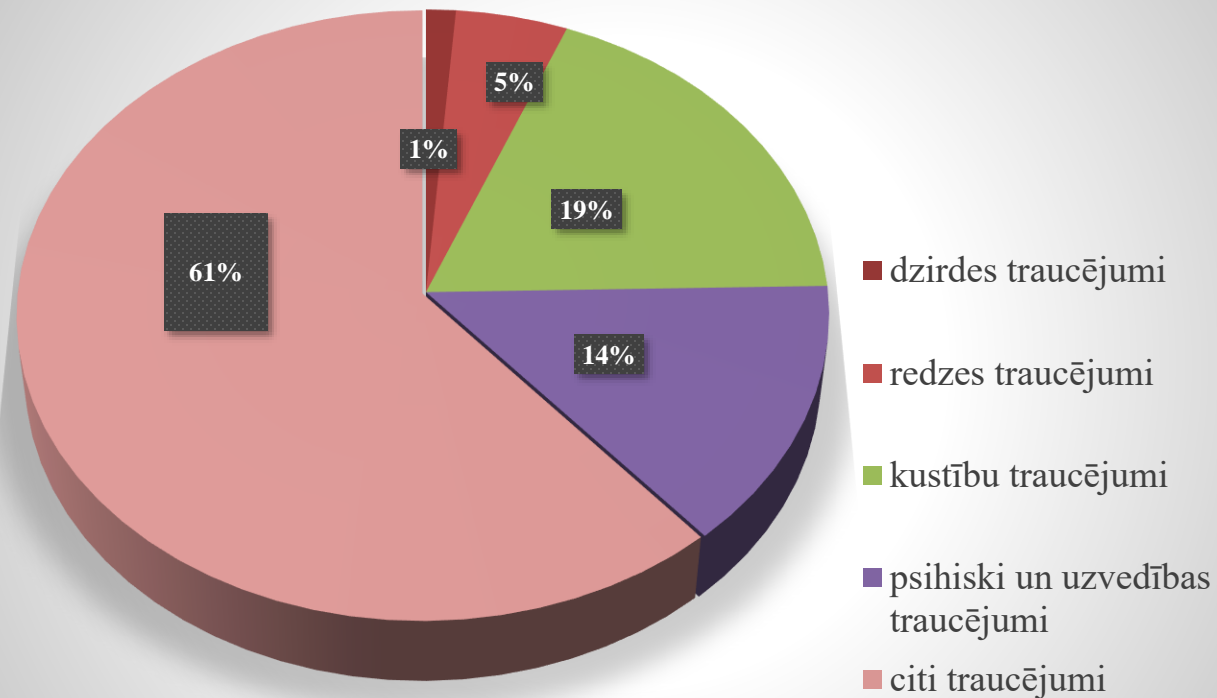
- 49% (ES – 76%) iedzīvotāju uzskata, ka cilvēkiem ar citu seksuālo orientāciju ir jābūt tādām pašām tiesībām, kā heteroseksuāliem cilvēkiem
- 45% (ES – 18%) no aptaujātajiem norādīja, ka viņi justos neērti, ja kādu no publiski ievēlētajiem amatiem ieņemtu homoseksuāla persona
- 29% (ES -12%) norādīja, ka viņi justos neērti, ja kāds no darba kolēģiem būtu homoseksuāla persona
- 38% (ES-35%) norādīja, ka darba vietā netiek darīts pietiekami, lai veicinātu iekļaujošu vidi

Eurobarometer 2019

Seksuālā orientācija skar indivīda tiesības uz privātumu, kuras ir garantētas starptautiskajās, Eiropas Savienības un valstu cilvēktiesībās

INVALIDITĀTE PĒC FUNKCIONĀLO TRAUCĒJUMA VEIDA (N=206 386)

Datu avots – Labklājības ministrija, 2022.gada decembris.

PERSONU AR INVALIDITĀTI SKAITLISKAIS PORTRETS

- **206 386 jeb 10,6 % no visiem Latvijas iedzīvotājiem**
- 54% sievietes un 46% vīrieši
- 9056 bērnu ar invaliditāti no 0-17 (ieskaitot) g.v. (4%)
- 105 782 personas vecumā no 18-64 g.v. (53%)
- 91 615 personas 65+ vecumā (44%)

Ministru kabineta noteikumi Nr. 577

4.3.6.6. Pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu pašvaldībām privātā pirmsskolas izglītības pakalpojuma un bērnu uzraudzības pakalpojuma (turpmāk abi kopā – bērnu pieskatīšanas pakalpojumi) iegādei, **veicinot darba un ģimenes dzīves līdzsvarošanu un vienlīdzīgas iespējas visām ģimenēm.**

27.6. pakalpojumu izmaksas horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" darbību īstenošanai, tai skaitā ekspertu konsultācijas, pandusu noma, indukcijas cilpu noma, zīmju valodas tulka, reāllaika transkripcijas un subtitru nodrošināšana pakalpojuma saņēmējiem un pakalpojuma sniedzējiem (ja nepieciešams), kā arī publicitātes un komunikācijas materiālu sagatavošana un izplatīšana pieklūstamā formā, nodrošinot to uztveramību ar vairāk nekā vienu sensoro kanālu.

HP VINPI kvalitātes kritērijs

Projektā ir paredzētas darbības, kas veicina horizontālā principa "Vienlīdzība, iekļaušana, nediskriminācija un pamattiesību ievērošana" īstenošanu*

Kritērijā piešķir 0,5 punktus, ja no projekta iesniegumā ietvertās informācijas ir secināms, ka minimālās prasības ir pārsniegtas vismaz divās no šādām pozīcijām:

- 1) vispārīgas HP VINPI darbības;
- 2) specifiskās HP VINPI darbības;
- 3) HP VINPI rādītāji.

Kritērijā piešķir 0,4 punktus, ja no projekta iesniegumā ietvertās informācijas ir secināms, ka minimālās prasības ir pārsniegtas vismaz vienā no šādām pozīcijām:

- 1) vispārīgas HP VINPI darbības;
- 2) specifiskās HP VINPI darbības;
- 3) HP VINPI rādītāji.

Kritērijā piešķir 0,2 punktus, (minimālais punktu skaits, **minimālās prasības**) piešķir, ja no projekta iesniegumā ietvertās informācijas ir secināms, ka projektā paredzētas vismaz šādas pozīcijas:

- 1) 5 vispārīgas HP VINPI darbības;
- 2) 3 specifiskā HP VINPI darbības;
- 3) 2 HP VINPI rādītāji

*kvalitātes kritērijs ar punktu skalu

Minimālās prasības

Vismaz 5 vispārīgas darbības

- projekta vadības un īstenošanas personāls
- informācijas un publicitātes pasākumi
- publiskie iepirkumi (sociāli atbildīgs iepirkums)

Vismaz 3 specifiskas darbības, kas īpaši veicina vienlīdzīgas iespējas, iekļaušanu un pamattiesības

Vismaz 2 horizontālā principa rādītāji – konkrēti un izmērāmi, atbilstoši specifiskajām HP VINPI darbībām

Kritērijā piešķir 0 punktus, ja nav izpildītas augstāk noteiktās prasības - projekta iesniegums neatbilst minimālajām prasībām, lai tam piešķirtu punktus šajā kritērijā.

Kā integrēt
HP VINPI
projekta
darbībās?

Vispārīgo HP VINPI darbību piemēri

Projekta vadības un īstenošanas personāls

Pasākumi, kas veicina:

- darba un ģimenes dzīves līdzsvaru (piemēram, elastīga un nepilna laika darba nosacījumi)
- vienlīdzīgu darba samaksu sievietēm un vīriešiem
- vienlīdzīgas karjeras izaugsmes iespējas (piemēram, nodrošinot dalību apmācībās, semināros, komandējumos, piemērojot vienlīdzīgu bonusu sistēmu, veselības apdrošināšanu u.c.)
- nediskrimināciju projekta vadības un īstenošanas personāla atlasē (mazāk pārstāvētais dzimums, personas ar invaliditāti, rase, etniskā izcelsme, vecuma, reliģiskā, pārliecība, seksuālā orientācija vai citiem apstākļiem)

Informācija publiskajā telpā

Vispārīgo HP VINPI darbību piemēri

Informācijas saturs ir rūpīgi jāizvērtē un jāizvēlas valoda un vizuālie tēli, kas mazina diskrimināciju un stereotipu veidošanos vai uzturēšanu par:

- kādu no dzimumiem
 - personām ar invaliditāti
 - reliģisko pārliecību
 - vecumu, rasi un etnisko izcelsmi vai seksuālo orientāciju
-
- Informācijas saturs tīmeklī ir pieklūstams cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, izmantojot vairākus sensoros (redze, dzirde, tauste) kanālus
 - Cieņas aizskaršanas un naida runas, naida kurināšanas digitālajā vidē mazināšana
 - Informācija vieglā valodā

Specifisko darbību piemēri (I)

- tiks īstenoti atbalsta pasākumi sievietēm ar invaliditāti, piemēram, attiecībā uz darba tirgus pieejamību, darba un privātās dzīves līdzsvarošanu un bērnu aprūpes pakalpojumu pieejamību
- lai nodrošinātu pasākuma norises vietas un vides pieklūstamību, tiks nodrošināta tehnisko risinājumu noma (piemēram, pārvietojamais panduss, pacēlājs, individuālo indukcijas cilpu noma u.c.)
- pasākumos vairāk iesaistāmās grupas: cilvēki ar invaliditāti, Latvijas mazākumtautību valodās runājošie iedzīvotāji, romu tautības pārstāvji, musulmaņi, ārzemnieki, jaunieši, vecāka gadagājuma cilvēki
- izstrādājot iepirkumu nolikumus, kā arī nodrošinot pakalpojumus, tiks ņemtas vērā sieviešu un vīriešu vajadzības, situācija un iespējas (vairāk informācija šeit: <https://eige.europa.eu/publications/gender-responsivepublic-procurement>)

Specifisko darbību piemēri (II)

- tiks nodrošināti konsultatīva rakstura pasākumi par personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju jautājumiem, tostarp piesaistīti eksperti vai nodrošinātas konsultācijas ar NVO, kas pārstāv personu ar invaliditāti intereses (piemēram, informatīvo materiālu izstrādes procesā, pakalpojuma sniegšanas telpu vides pieklūstamības novērtēšanai, mērķa grupu uzrunāšanai un sasniegšanai u.c. (attiecīgi pievienojot dokumentus, piem. konsultāciju protokolus u.c.)
- izstrādājot iepirkumu nolikumus, kā arī nodrošinot pakalpojumus, tiks ņemtas vērā sieviešu un vīriešu vajadzības, situācija un iespējas (*vairāk informācija šeit: <https://eige.europa.eu/publications/gender-responsivepublic-procurement>*)

Labā prakse: iekļaujoši bērnudārzi

* Attēli iegūti no google.com resursiem

HP VINPI rādītāju piemēri

Personu ar invaliditāti skaits atbalsta saņēmēju vidū

VINPI_06.1

Bērnu pieskatīšanas pakalpojumu saņēmušo personu skaits

VINPI_07

Atbalstu saņēmušo sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto personu skaits (ja attiecināms)

VINPI_04

 Citi HP VINPI rādītāji šeit: <https://www.lm.gov.lv/lv/vadlinijas-horizontala-principa-vienlidziba-ieklausana-nediskriminacija-un-pamattiesibu-ieverosana-istenosanai-un-uzraudzibai-2021-2027> , 4.pielikums

Nedrīkst aizmirst!

- norādīt projekta budžeta izmaksu pozīcijas, kuras veicina HP VINPI (ja attiecināms)
- projekta iesniegumā identificēt galvenās problēmas, kas skar mērķa grupu, jomā, kurā darbojas projekta iesniedzējs un apraksts, kā projektā paredzētās HP VINPI darbības risinās identificētās problēmas
- sniegt informāciju par projekta vadības un īstenošanas personālu dalījumā pēc dzimuma u.c. pazīmes (vai plānots sniegt) un sniegta (vai plānots sniegt) informācija sadalījumā pēc dzimumu u.c. pazīmes par projekta mērķa grupām
- projekta iesniegumā paskaidrot, kā projektu vadībā un īstenošanā tiks nodrošināta nediskriminācija pēc vecuma, dzimuma, etniskās piederības u.c. pazīmes un virzīti pasākumi, kas veicina nediskrimināciju un pamattiesību ievērošanu

Paldies par uzmanību!

Informācija par horizontālo principu

<https://www.lm.gov.lv/lv/horizontalais-princips-vienlidziba-ieklausana-nediskriminacija-un-pamattiesibu-ieverosana>

Inese Vilcāne, 64331836
inese.vilcane@lm.gov.lv